

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

15. številka.

MARIBOR, dne 8. februarja 1926.

Letnik II.

J. B. Šedivy.

Mussolini in Vatikan.

Sv. Oče ne more napraviti ničesar, kar bi bilo svobodomiselnem po volji. Ko se je za časa vojne resno zavzemal za mir, so mu očitali svobodomiselnosti listi na obeh vojskujočih straneh, da je prišel s predlogom miru takrat, ko bi bil mir njihovi domovini v škodo. Ko je desetisočim ujetnikom in ranjencem lajšal gorje in izposloval, da so se že za časa vrnili v svojo domovino, takrat so framasoni očitali sv. Očetu, da zasleduje pri tem samo svoje »črne namene.« Ko je bila sv. Stolica do Mussolinija v neprijaznem odnosu z italijansko vlado, so kazali na papeža kot na klasičen vzgled, kako katoliška vera ubija narodno mišljenje, kakor so ga v istem hipu proglašali drugi za italijanskega šovinista, ker je večina kardinalov italijanska. Sedaj štejejo papežu v zlo, ker je Mussolinijeva vlada napram Vatikanu pravičnejša in prijaznejša, kakor dosedanje italijanske vlade in je vsled tega tudi stališče sv. Stolice nasproti italijanski vladi drugačno.

Med katoličanstvom in framasonstvom je pač nepremostljiv prepad. Framasonstvo ničesar tako ne sovraži in se proti ničemu ne bori s tako srditostjo, kakor proti Sv. Stoli. Sovraštvo pa vedno skuša iz vsakega najboljšega dela svojega protivnika napraviti zločin.

Velik krik je zagnalo svobodomisleno časopisje zavoljo papeževega nagovora na kardinale dne 13. decembra 1925, v katerem je obsodil atentat na Mussolinija. Toda vsak katoliški moralist in tudi papež obsoja vedno vsak atentat na kogarkoli, tudi na najhujšega zločinca. Če je ob koncu sv. leta izrečno obsodil atentat na Mussolinija, bi naj to bila nekaka zahvala Mussoliniju za izvanredno korektno postopanje italijanskih oblasti napram rimskim romarjem leta 1925.

Naj ima kdo o Mussoliniju kakršnokoli sodbo, to mu mora priznati, da še se nikdar niso izvršila rimska romanja v takem redu kot sedaj. Razen tega je Mussolini zavedel v šole zopet verouk, dal duhovščini primerne plače in z odstopom ozemlja bivšega zdravilišča St. Maria della Pietà omogočil Vatikanu eksteritorialen pristop k morju. Med civiliziranimi in tudi pri večini neomikanih narodov pa je navada, da se izreče zahvala tistemu, ki je storil kako uslugo, brez ozira na to, ali je on nasilnež ali krotko jagnje. Noben resen človek ne bo tako naiven, da bi posmatral to papeževo zahvalo, ki je navadni čin uljudnosti, za odobravanje Mussolinijevih krivic in nasilstev. Svobodomislen krik se mi zdi podoben zabavljanju farizejev, ki so se hudovali nad Kristusom, ker je šel med grešne carinike in je celo jedel z njimi. A če tudi ne bi šel med nje, farizeji Krista ne bi poslušali, kakor ga niso prej, ravno tako kakor svobodomislec ne bi poslušali sv. Očeta in izpolnjevali krščanskih načel, tudi takrat, če papež ne bi obsodil atentata, saj niso poslušali papeža tudi pred nastopom Mussolinijeve vlade.

Vatikanu se rado očita, da je njegova politika istovetna z Mussolinijevo. Ni večje zmoče, kakor je ta. Med Mussolinijem in Vatikanom je velikanski propad v temeljnih načelih. Mussolini ne ceni in ne spoštuje katoličanstva zavoljo njegovih večnih dobrot, temveč zato, ker ve, da je katoliška vera nerazdružljivo spojena z italijanskim narodom. On se zadovoljuje s tem, da je ves italijanski narod katoliško pobarvan, ni pa mu mar, da katoliška načela prešinejo vse javno in zasebno življenje Italijanov, ker bi takrat bil tudi konec njegove strahovlade. Razen tega on ne podreja svojega delovanja katoličanstvu, temveč bi rad napravil iz katolicizma sredstvo v dosego svojih ciljev. On živi v iluziji, da se mu bo posrečilo v ta namen pridobiti sv. Stolicu.

Mussolini veruje samo v moč in nasilje. Kakor cesar Justinijan (527—565) hoče ustvariti mogočno rimsko državo. Justinijan je preganjal pagane in krivoverske monofizite, Mussolini framasone. Justinijan je pošiljal misijonarje in zidal cerkve ter se skušal na ta način polastiti oblasti v Cerkvi, da je zahteval za sebe pravico škofovskih imenovanj, Mussolini pa skuša zadobiti vpliv na Cerkve na ta način, da ji vrača stare pravice, katere so ji nasilno odvzele italijanske vlade od l. 1870 naprej. Justinijan je do skrajnosti napel vse narodne sile, da bi dosegel svoj cilj; izčrpal je do skrajnih mej vse vojaške sile in zavedel davke na vse razen na zrak, le enega ni upal vzeti ljudstvu: pravice in zakonitosti. On je celo izdal rimski zakonik in razlage zakonov, ki so obsegale mnenja 500 najodličnejših rimskih pravnikov zadnjih stoletij. Mussoliniju pa je njegova volja najvišji zakon, kakor Cankovu. A duša oživlja človeka. Zgodovina dovolj jasno kaže, da je že nevarno za vlade, če z davki preobremenjujejo svoje državljanje, še bolj pa se kaznuje vsako nasilje na dušah.

Umril je Justinijan in z njim se je zrušila na imperia-
lizmu zgrajena država, ostala pa je papeževa neodvisnost, veličastna cerkev sv. Sofije, bolnišnice in hišnice, ki jih je zezidal Justinijan in še danes črpamo iz njegovega »Zbornika zakonov.« Zrušilo se bo tudi vse ono, kar je zgradil Mussolini na nasilju in krivici. Težko pa bo uničiti, kar je storil dobrega. Dobro namreč ostane dobro, naj ga je storil kdorkoli in komunkoli in dobre posledice se čutijo stoletja.

Ni se treba bati, da sv. Stolica ne bo znala varovati interesov celotnega katoličanstva napram Mussoliniju in da bi zavoljo prijateljskega odnosa z njim stavila na kocko celotno Cerkve. Kaj takega ni storilo papežstvo niti takrat, ko se ni v tako odlični meri zavedalo svojega visokega poslanstva, kot sedaj in ko še n irazpolagalo z dvatisočletnimi diplomatskimi skušnjami in še njena diplomacija ni veljala za najboljšo na svetu.

Papeži in katoliška Cerkve pač lahko shajajo brez Mussolinijevega prijateljstva. A Mussolini dobro ve, da moč sv. Stolice raste dan za dnem in da ni več daleč čas, ko se bo reševalo rimsko vprašanje in da bi pri tej priliki bil za njega tem težji položaj, čim v ostrejšem razmerju bi bil s sv. Stolicu. Zato uvaža verouk v šole, zato je izdal za proslavo sv. Frančiška tak proglaš, ki se ga ne bi bilo treba sramovati nobenemu katoliškemu ministrskemu pred sedniku. Sv. Stolica pa takih darov, ki služijo v utrditev kraljestva božjega, ne odbija, temveč jih hvaležno sprejema. Sv. Stolica noče z nikomur sovraštva, temveč mir in prijateljstvo. Delovanje vseh zadnjih velikih papežev je šlo edino za tem smotrom, da krščanska načela zavladajo v življenju in da med ljudstvom zavladati mir in ljubezen.

Papež Pij IX. je priboril Cerkvi zopet ugled, ki ga ji je omajalo italijansko nasilje l. 1870, ko so se Italijani nasilno polastili papeževe države z Rimom. Ravno vsled tega dogodka se mu je posrečilo vzbuditi med katoličani versko zavest. Izredno zmogljivi diplomat papež Leon XIII. je zasedel sv. Stolicu kot vatikanski jetnik. Toda vkljub temu se mu je posrečilo priboriti Cerkvi ugled in veljavo v svetu. S svojimi poslanicami je dal katoliškim politikom in socialnim delavcem trdni temelj. Pij X. spada med največje papeže katoliške Cerkve. On je uvidel, da ni mogoče pravo katoliško gibanje brez globokega verskega življenja. Zato je začel uvajati pogosto sv. obhajilo in je priokrožil z novimi cerkvenimi zakonikom, ki je izšel še le po njegovi smrti, cerkveno pravo novim razmeram. Kam bi prišlo človeštvo brez njega? Kdo bi ga sredi svetovnega klanja opozarjal, da človek ne živi samo od kruha in da morata pravica in ljubezen zavladati med narodi namesto nasilja in sovraštva? Benedikt XV. je papež svetovne voj-

ne. Njegovi sposobnosti se je zahvaliti, da je Cerkve izšla iz svetovne vojne brez ran in da je bila nepristranska napram obema vojskujočima stranema. Z lajšanjem ran in z uspešnim zavzemanjem za izmenjavo vojnih ujetnikov si je papež še bolj privezal na sebe ne samo katoličane, temveč tudi drugoverce. Posrečilo se mu je tudi zasejati med vse katoliške narode resno težnjo po trajnem svetovnem miru. Vsa sporna vprašanja bi se naj reševala ne na bojnem polju, temveč pred nepristranskim mednarodnim sodiščem. Benedikt XV. je dvignil katoliško Cerkve in sv. Stolicu do takega ugleda, da morajo danes celo največji nasprotniki katoličanstva priznati, da je Vatikan duševno središče vsega sveta.

Šele sedaj se je začelo med katoliški narodi pravo versko življenje, ki je našlo izraza tudi v javnem življenju. Šele po smrti papeža Benedikta XV. je postala katoliška Cerkve tako na znotraj okrepljena in močna na zunan, da je lahko začela misliti na to, da izleči najbolj skelečo rano katoliške Cerkve, cerkveni razkol. Kar so želeli škof Slomšek in vsi papeži od Leona XIII., to je začel uresničevati cirilmetodijski papež Pij XI., ki si tako vneto prizadeva, združiti s katoliško Cerkvijo zlasti pravoslavne slovanske narode. Sedanji sv. Oče se dobro zaveda, da bo to mogoče edino le z ljubeznijo in razumevanjem. Zato je on sam vsem katoličanom živi vzgled požrtvovalnosti in ljubeznivosti. Vsled tega on vsepovsod seje samo ljubezen. Resno si prizadeva, da čim bolj dvigne ugled sv. Stolice, ji pridobi čim več neodvisnosti od italijanske vlade in utrdi katoliško življenje tudi v najbližji okolici Vatikana, v Italiji. Vse to je namreč prvi predpogoj uspešnega dela za cerkveno zedinjenje.

Da sv. Oče dobro ve, kako daleč sme segati njegova prijaznost do Mussolinija, nam je najlepši dokaz to, da je obsodil fašistovski katekizem, poslal pismo goriški Mohorjevi družbi in izrazil v posebnem pismu zaupanje svojemu državnemu tajniku kardinalu Gaspariju, ki so ga fašisti hudo napadali zavoljo njegove nenaklonjenosti fašizmu.

Oče vseh narodov pač ne bo zavoljo Mussolinija pozabil na vse katoliške narode.

O krizi in volitvah.

Iz RR tabora sporazuma se v velikem razmahu napovedujejo nove volitve, odnosno vladna kriza. Radikali ne govorijo sicer naravnost ali odkrito, da se pa vse razumeti kot iskanje izhoda iz današnje situacije. Da je sedanji položaj postal nevzdržen, je po mnenju radikalov krivda na strani Stjepana Radića in njegove stranke.

»Kdo se boji volitev?«

vprašujejo radičevci ter razlagajo, da so po pravem radikali spravili vprašanje volitev na dnevni red in da so oni položaj privedli do nevzdržnosti. Radičevci niso krivi, če je položaj postal nevzdržen, ko je pa prišlo enkrat tako daleč, so pa volitve res edini izhod. Po pravem se volitev ne sme nihče bati, zlasti če ima čisto vest. Radičevci pravijo, da jo imajo; v vladi so stavljali samo zahteve, ki so elementarnega značaja v vsaki pravni državi in tudi v vsaki lojalni vladni zvezi, če pa radikali nočejo vsemu temu ugoditi, so pa oni sami krivi nevzdržnosti položaja in potrebe novih volitev.

Nesporazum v sporazumu.

Stjepan Radić razlaga na svojih shodih v Dalmaciji, da so v politiki »sporazuma« ljudje (radikali), ki so po mišljenju in dejanju za »nesporazum«. Ti ljudje bi se morali umakniti, ker se pa nočejo, mora priti do ljudske odločitve — to je volitev.

Vse je prav razumljivo. Radić vidi, da ne bo dosegel v vladi uspehov, s katerimi bi kolikor toliko upravičil svoj politični preobrat. Ker ni uspehov, je treba ljudstvu povedati, zakaj in kako se ne da ničesar doseči. Radić razlaga, da so vsega krivi »nesporazumaši« v »sporazumaški« politiki in tako je jasno, da mora nekaj priti, kar bo odstranilo te »nesporazumaše«. Pašiča sicer še vedno proslavlja, želi mu sto in sto let, povdarja pa, da je zelo star, prestar, ter da sam ne more odstraniti »nesporazumašev«. Radićevi listi pa z veliko naslado beležijo pokrete posameznih radikalnih skupin proti Pašiču ter napadajo Pašiča tudi direktno kot prvega in glavnega »nesporazumaša«.

»Interesne sfere.«

Iz vsega tega in iz Radićevih shodov še posebej, so pa radikali naenkrat sprožili vprašanje interesnih sfer. Radićevci pravijo, da njim kaj takega ni na misel prišlo niti tedaj, ko so začeli radikali na vso moč agitirati po hrvatskih krajih, ki oddajajo vse svoje volilne glasove hrvatski seljaški stranki. Hrvati so sploh daleč od plemenskih sporov in ne poznajo interesnih sfer. V državi Srbov, Hrvatov in Slovencev ima vsaka stranka in vsak njen član pravo delovanja na celem področju. V tekmovanju pa velja narodna: Kdor boljše razume, mu boljše obrodi!

Na vse to pa prihajajo radikali trdovratno s starim očitanjem, zakaj Radić ne razlaga svoje nove politike doma na Hrvatskem, ampak hodi v kraje, kjer prej nikdar ni bil.

Proti nezakonitosti in korupciji.

Zagrebski »Jutarnji list« pravi, da je bil glavni namen sporazuma odpraviti razne nezakonitosti in strankarsko korupcijo. To delo gre pa slabo od rok, ker drži radikali gospodo, ki hoče tiho obznano proti Hrvatim. Hrvati so zahtevali, zahtevajo in bodo vedno zahtevali enakopravnost in pravico za vse. Če tega ne bo, se bo pa moralo z obžalovanjem konstatirati, da so se glavne točke sporazuma slabo razumele ne od hrvatske, ampak od druge (radikalne) strani.

Proti Pašiču.

Glavni urednik »Jutarnjega lista« g. Demetrovič je napisal že celo vrsto člankov, ki dokazujejo, da se more tudi proti volji Pašiča razviti nova in boljša situacija. Na seji radikalnega kluba je namreč dejal g. Živković, da je v interesu stranke, da ostane g. Pašič še nadalje na čelu stranke in vlade. Nato pravi g. Demetrovič: Če je to v interesu stranke, se nas ne tiče. Da pa to ni v interesu države, je gotovo. Interes države je, da se dela in dela. Kako pa je pri nas z delom? Narodna skupščina ne dela. Sedem in pol let smo že brez rednega in resničnega proračuna. Vedno se predloži proračun skupščini v zadnjem hipu, da skupščina sploh ne more pretrsti proračuna. Ministrsko predstavnost ne funkcijonira, ker je šef vlade bolan. Iz istega vzroka tudi ne dela ministrski svet. In tako mine dan za dnevom brez uspeha, dočim narod čaka na delo. In k vsemu temu še težka zunanja politična situacija. — Nato ostro kritikuje »Jutarnji list« delo finančnega in notranjega ministra ter pravi: Reviji pristašev HSS od Ljubljane, Maribora, Subotice pa do Sarajeva dokazujejo, da je bila dosedanja strpljivost Radića umestna. Toda vse ima svoje meje, pa tudi strpnost. Samozatajevanje je lepa čednost, toda v politiki ne velja mnogo, z ozirom na predložitev proračuna pa sploh nič.

Proti Radiću

so pa radikali razvili močno fronto. Najbolj strelja beograjsko »Vreme«, ki je pisalo pod naslovom »Minister in demagog«: »O osebnosti g. Radića ne more biti in tudi ni bilo nikdar nobenega dvoma. G. Radić ni prišel v vlado kot strokovnjak, ali vsled svojih administrativnih sposobnosti, temveč edinole zato, da kot šef velike stranke prevzame tudi osebno odgovornost za delo svoje stranke. Od kar je Radić v vladi, je bil vedno središče borbe med partikularizmom in predstaviteljem splošnih interesov, med demagogom in ministrom, predstaviteljem enega plemena in zastopnikom vsega naroda. V tej borbi je Stjepan Radić vedno bolj nagibal na strankarsko in plemensko stran. Najlepši primer daje zato Radićev govor v Sarajevu. Tu je Radić pozival muslimane, da se izrečejo kot Hrvati. Kot strankar bi tak apel Radić že smel izreči, ne pa kot minister, ker kot minister je vedno predstavitelj vse države in

ne samo Hrvatov. Pa tudi sicer ni tak apel potreben, ker Bosanci kot muslimani že sami vedo, če so Hrvati ali Srbi, ali pa ostanejo samo Bosanci, oziroma muslimani. Svoj članek zaključuje »Vreme«: »Borba med demagogom in državnikom v osebi g. Radiča se mora končati z zmago slednjega in to čim prej. Samo od volje, uvidenosti in lojalnosti HSS zavisi rezultat te borbe. V tem ima čisto proste roke. Če ima raje vlogo brezskrupuloznega demagoga, potem mora čim prej izvajati tudi konsekvence. Ker absolutno se ne more dopustiti, da se, z ministrskega položaja, na državne stroške in pod zaščito policije, izvajajo plemenska nasprotja in izvede plemenska politika, brez ozira na to, če je ta srbska, hrvaška ali slovenska. Te ga ne sme pozabiti g. Radič niti trenutek, če hoče, da je minister v tej državi.«

Glavno radikalno glasilo »Samouprava« je bilo dolgo časa zelo diplomatsko. Končno je pa prišlo na to, da je treba pred Radičem »varovati narodne interese v duhu programa radikalne stranke«. Najznačilnejše je sledeče izvajanje glavnega radikalnega glasila: »G. Radič je v svojih govorih v Bosni zopet prestopil okvir svoje ožje strankarske ideologije. Namesto da govori Hrvatom, se je Radič v Sarajevu v prvi vrsti obračal na muslimane. To je bilo čisto jasno in določno. Pozival je muslimane, da se opredelijo kot Hrvati in da kot Hrvati vstopijo v Hrvatsko seljaško stranko. Zakaj je Radič smatral za potrebno, da vspodbuja v prvi vrsti muslimane, namesto da razlaga svojo politiko Hrvatom, svojim pristašem, to je vprašanje, ki se nas ne tiče, ki pa je vendar prav značilno. Temu pozivu pa je Radič dodal nekaj, kar je mnogo resnejše. On je rekel muslimanom, da se morajo pridružiti Hrvatom zato, da ustvarijo skupno fronto proti Srbom. V tem je šel Radič tako daleč, da je trdil, da muslimani v Bosni ne bodo u-

živali enakopravnosti, če se ne opredelijo v korist Hrvatov in ne odprejo skupne fronti proti Srbom. Če se ustvari to, kar se bere iz Radičevega govora, in se formira radičevska stranka, ki bi tvorila fronto proti Srbom, potem to ne bi bilo dobro za bodoči razvoj naše države. Mesto harmonije in solidarnosti bi vladalo trajno vznemirjenje, ter medsebojno trenje in medsebojne borbe. Štefan Radič je s to svojo politiko nekoliko zakasnel, ker taka politika ne vodi do umirjenega razvoja našega naroda v duhu narodnega edinstva in narodne solidarnosti. Nimamo namena, da bi se spuščali v preiskovanje, ali bo to postopanje g. Radiča uspešno. Danes je glavno ugotoviti, da nam vsi zadnji pojavi potrjujejo to načelno stališče Radičeve stranke. Zato si moramo tudi mi sami določiti taktiko za zaščito narodnih interesov v duhu programa radikalne stranke.«

Nekateri anonimni radikalni prvaki pa dajejo raznim listom izjave proti Radiču. Očitajo mu, da izsiljuje, a naj ne gre predaleč, ker radikali ne mislijo popustiti. Vsled raznih samozavestnih in oholih radikalnih izjav se je začelo domnevati, da so si radikali že oskrbeli kako rezervno. Eni mislijo, da imajo na svoji strani polovico radičevcev, drugi pa računajo celo z novo PP vlado.

Pomirjevanje.

Minister Pavle Radič se je sestal s Pašičem in je po sestanku izjavil, da položaj ni ogrožen in da bo vsak nesporazum odstranjen, ko se Stjepan Radič povrne v Beograd. Od druge strani se pa zatrjuje, da so proti Radiču samo bosanski in dalmatinski radikali, ki grozijo z izstopom iz kluba, če Radič svojih izjav ne prekliče. Mnogo uglednih radikalov daje Radiču baje prav, češ, da odločno nastopa v važnih notranjih vprašanjih.

Vse je odloženo do Radičeve vrnitve v Beograd.

Politične beležke.

Kakor za časa svetovne vojne. Za časa svetovne vojne je bilo mnogo ljudi, ki so čitali samo službene liste dunajske vlade in so bili uverjeni o zmagi Avstrije in Nemčije. Kakor ti staroavstrijski zaslepljenci so tudi pri nas samostojni demokratje. Kdor čita samo policijsko-demokratske glasila, ta živi v čisto drugem — nerealnem svetu. Po poročilih samostojno-demokratskega tiska je Pribečević največji državnik Jugoslavije, on edini ima program, ki je najboljši v vsakem oziru. On izvaja dosledno svojo politiko, katero osvaja večina volilcev in samo slučajno ni to došlo do izraza pri zadnjih volitvah. Sedaj je nastopil oni trenutek, ko bi se naj izpolnile nade samostojnih demokratov. Radiča je treba pognati v zapor, Pašiča se mora upokojiti in Pribečevića intronizirati na oblast ter moč, kakor jo poseda Mussolini. V tem tiči ključ položaja in to bi rad g. Svetozar. Potrebna bi bila sedaj železna roka, ki bi napravila red, ki bi uredila državno upravo, jo organizirala in disciplinirala uradništvo. Kaka zmeda bi bila nastala v Italiji, da ni splaval na površje Mussolini. Tak kaos pripravljata pri nas Pašič ter Radič. To treba preprečiti in izročiti usodo države v roke človeku, ki zna, kar hoče in zamore tudi izvesti stavljeni si program. Ker je obče znano, da je Pribečević pri nas edino zmogni državnik, ki ima vse sposobnosti, je povsem naravno, da poveri in zaupa narod njemu to državospasno nalogo. V ravnokar označenih obrisih prikazuje SDS svojega voditelja kot rešitelja države in ker policijsko-demokratje ne čitajo nič drugega nego SDS liste, verjamejo, kar jim slikajo na steno: »Riječ«, »Jutro«, »Narod« itd. V resnici pa nima Pribečević prav nobenega izgleda, da se sploh kdaj več dokoplje do oblasti in čeravno ne bo postal jugoslovanski Mussolini, pa vendar se bo dobilo ljudi, ki bodo verjeli, da je Pribečevićovo čakanje na moč ter oblast samo maneuver in da pride dan, ko bo Pribac zopet vihtel korožbač osvete. Istina je, da bi bil Svetozar leta 1919 premočil s svojimi frazami celotne naprednjake, ako bi bil imel 100 mandatov. Resnica je tudi, da je imel mnogo mnogo bataljonov do zob oboroženih orjunašev, s katerimi se je nameraval povspeti do moči ter strahovlade Mussolinija. Pa Pribečevićeve nakane so danes razkrinkane, njegove fraze so se razgalile kot — prazna laž in njegovo histerično hrepenenje po trinoški oblasti mu je razdvojilo lastne pristaše. Njegova politika je bila pozidana na mrznju med Srbi in Hrvati in čimbolj izginja to sovraštvo, tem bolj se manjša Pribečevićeva moč ter vpliv. Pribečević lahko govori in vara svoje pristaše, široka javnost ne vodi več računa o njegovih nastopih. Naprednjaštvo samostojnih demokratičnih glasil obstoja v tem, da varajo svoje pristaše, kakor svojčas službene novine Franca Jožefa in Viljema.

Nova socijalistična skupina. Skupina delavcev in izobražencev, ki je izstopila lansko leto v decembru iz NRP (Nezavisne radniške partije), je osnovala v Beogradu neodvisno, novo socijalistično skupino, ki se imenuje »Ujedinjenje«. Cilj te skupine je: propaganda za ujedinjenje delavstva iz cele Jugoslavije. »Ujedinjenje« je prevzelo nalogo, da bo pobijalo levičarske in desničarske ekstremiste in organiziralo duhovno ujedinjenje razredno zavednega in borbenega proletarijata. Nova socijalistična skupina se ne bo vezala na nobeno doslej obstoječo politično stranko, ampak bo šla čisto svojo pot. Ta skupina torej ni strankarska, ampak organizacija za propagando. Skupina je imela dne 10. januarja v Beogradu posvetovanje, kjer je bil sprejet začasni strankin statut.

Napadi na dr. Stojadinovića v radikalnem klubu trajajo dalje. Najprej ga je napadel predsednik finančnega odbora dr. Jovan Radonić, zatem dr. Velizar Janković in Velja Vukičević. Neuspehi v Ameriki mu še bolj izpodkopujejo tla in njegova pozicija je tako omajana, da se bo moral umakniti takoj po povratku. Pri radikalih je prevladalo mnenje, da mora njegov resor prevzeti strokovnjak izven parlamentarnih vrst.

Kot tak prihaja v prvi vrsti v poštev vodja uprave fondov dr. Bogdan Marković.

Mala antanta. Jutri zvečer odpotuje naša delegacija na konferenco Male antante v Temešvar, kamor prispe v sredo, istega dne, kakor čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš s svojo delegacijo. Opoldan priredi rumunski zunanji minister Duca obed, po obedu bo konferenca in zvečer delegati odpotujejo. Tako se bo cela konferenca sestajala najbrž iz obeda in raznih zdravic.

Po svetu.

Železniška konferenca na Semmeringu. Zadnje čase je Nemčija znatno znižala železniške tarife na svojih progah. S tem je težko prizadela svoje sosedne Avstrijo, Čehoslovaško, Jugoslavijo in Italijo, kajti ves promet, ki je po preji iz Južne Nemčije in Čehoslovaške šel na jug, na jadransko pristanišča, se je sedaj radi cenejšega prevoza obrnil na sever proti Hamburgu. Prizadete države so radi tega sklicale posebno konferenco, ki se je sestala dne 5. t. m. na Semmeringu v Avstriji. Na konferenci se bodo sklenile odredbe in svrhu pobijanja nemške konkurence na ta način, da bodo omenjene države znižale prevozne tarife na enotne postavke.

Nova razkritja v ogrski ponarejevalski aferi. Ime ogrskega ministrskega predsednika grofa Bethlena se vedno bolj pogosto imenuje v ponarejevalski aferi. Na dan prihajajo tako obtežljive stvari, da je Bethlenova pozicija že zelo omajena. Zlasti nevarne za Bethlena so izpovedi bivšega notranjega ministra v Karolyjevem kabinetu, sedanjega poslanca Vincenca Nagy, ki je ministrskega predsednika v parlamentu na javni seji napadel kot sokrivca. Pred parlamentarno preiskovalno komisijo je Nagy ponovil svoje trditve, da je grof Bethlen ob enem s pismom barona Perenyja izvedel, da je zapleten v ponarejevalno afero tudi policijski šef Nadossy. Dolžnost ministrskega predsednika bi bila, potem državnega pravdnštva zapleniti natiskani denar in ponarejevalce skupaj s policijskim šefom vred zapreti. Nagy zatrjuje, da bo navedel priče, ki bodo njegove trditve dokazale in ki spadajo v prijateljski krog Bethlena ter poznajo njegovo delovanje. — Preiskovalna komisija je zaslila tudi poslanca Štefana Fridriha ki je izjavil, da mu je bilo ponarejanje tujih valut znano že leta 1922. Takrat so hoteli s ponarejanjem češkega denarja, takozvanih »Sokolov« pridobiti potrebno sredstvo za osvojitve izgubljenega madžarskega ozemlja. Med ponarejevalci »Sokolov« in frankov obstoja tesna zveza. — Francoskim detektivom, ki vodijo v Budimpešti preiskavo, se je posrečilo odkriti v kartografskem inštitutu tiskalni stroj, na katerem so bili falsifikati natiskani. Stroj je ogrska policija zaplenila in dala odstraniti. — Probuena Madžari so z afero neprijetno prizadeti. Njihov vodja Gömbös, ki je sedaj po daljši bolezni zopet ozdravel, je izjavil, da je cela afra samo sramoten napad mednarodnega židovstva, prostozidarstva in socialdemokratstva na Ogrsko. Probujeni Madžari bodo napeli vse moči, da Ogrsko rešijo. V vrstah teh junakov je opazati zadnje čase živahno gibanje in pričakovati je, da se ne bodo strašili tudi pred državnim udarom, če bodo opazili, da jim preti nevarnost.

Rumunski prestolonaslednik preklical svojo odpoved. Listi poročajo, da je rumunski prestolonaslednik Karol na prigovarjanje dveh generalov, ki sta se mudila v Milanu deset dni za to, da princa pregovorita, preklical svojo odpoved. Obenem je podpisal izjavo, v kateri zanika, da ni imel kake zveze z rumunsko opozicijo. Prestolonaslednikov spor z Bratianom, radi katerega je odpotoval v inozemstvo, je že poravnal in princ se bo spravljal tudi s svojim očetom, kraljem Ferdinandom. Rumunska opozicija, kateri je bila abdikacija prestolonaslednika eno najmočnejših orožij, je zopet

oslabljena in Bratianova politika slavi zopet triumf zmage.

Češko priznanje Rusije. V petek je posetil češkega zunanjega ministra dr. Beneša sovjetski zastopnik Osojenko radi priznanja Rusije de jure od češke strani. Uradno se je priznanje menda že včeraj objavilo.

Napad na sovjetske kurirje. Na progi med Rigo in Moskvo na litavskem ozemlju sta bila v drvečem vaku napadena dva sovjetska kurirja. Med napadalci in kurirji se je vnel krvav boj, v katerem je bil eden kurirjev ubit in drugi težko ranjen; od napadalcev sta bila dva ubita. Napadalce so pregnali železničarji. Litavske oblasti so takoj uvedle preganjanje roparjev in izročile sovjedom svoje obžalovanje z zagotovitvijo, da napad ni bil političnega značaja.

Iz Slovenije.

Redko slavlje. V torek, dne 9. t. m., obhaja blaga gospa M. Pauer pri svojem sinu g. Pepiju, trgovcu in veleposestniku v Braslovčah, redko slavlje 90letnico svojega plodonosnega življenja. Jubilarinja je sestra rajnega župnika v St. Petru v Sav. dolini, Ferd. Jana, tašča nekdanjega trgovca v St. Jurija ob južni žel. g. Kartina, blagopokojnega slovenskega poslanca dvornega svetnika Vovška in dolgoletnega profesorja mariborske gimnazije Iv. Košana ter stara mati mariborskega zobozdravnika g. dr. Kartina, okrajnih glavarjev: Fr. Vovška v Gornjemgradu in I. Kartina v Šmarju pri Jelšah, celjskega zdravnika dr. Pavla Vovška, inž. Pauerja, sodnika Iv. Košana in njegovega brata Leona, bančnega uradnika. Blaga gospa je vzor bogoljubne žene in skrbne, radodarne, postrežljive in gostoljubne gospodinje. Pred vsem pa ima ponosno ime pridne mamice, ki je vse svoje otroke zredila v pravem krščanskem duhu. Zato se je pa tudi krčevito držijo in se vsak čas radi pri njej zbirajo in je zato tudi 9. februar t. l. prelep praznik za vso obilno družino Pauer-Kartina-Košan-Vovškovo ter velikega kroga znancev, prijateljev in častilcev blage mamice, 90letne jubilarinje M. Pauer. Bog ji daj dočakati še 100letnico!

Poroka. V soboto se je poročil v Prevorju tamošnji šolski upravitelj g. Drago Krepek z gđc. Stano Agreževo iz ugledne Agreževe družine v Dobjem. Mlademu paru obilo sreče!

Carinsko-prometna seja zbornice za trgovino, obrt in industrijo. V četrtek popoldne se je vršila seja carinsko-prometnega odseka zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki se je pečala z važnimi carinsko-prometnimi vprašanji. Obravnavali so se zbornični predlogi za trgovinsko pogodbo z Anglijo in Francijo, zbornična akcija za zaščito interesov cementne industrije v Sloveniji, predlogi za izpremembo določb železniškega obratnega pravilnika glede odgovornosti železnice za rinfusa pošiljatve, akcije za spremembo naredbe glede odmere pristojbin za industrijske tire, akcije glede sestave jugoslovansko-jadranske tarife za promet preko Trsta in za jugoslovansko-italijanski promet, dalje stanje, v katerem se sedaj nahaja vprašanje podaljšanja dolenskih železnic na reško progo. Končno je odsek razpravljal o zborničnih akcijah glede nakladalnih rokov, glede ankete o avtonomni carinski tarifi, o trgovskih stikih in pogodbi z Grčijo, Turčijo in Nemčijo, o zbornični intervenciji radi vstopa enega mešanega vlaka med Podnartom in Ljubljano, radi prometnih olajšav za Prekmurje, zgradbo kolodvora v Gornji Radgoni in tarifskega zaračunavanja v obmejnem prometu, radi poštnih olajšav pri razpošiljanju trgovskih cenikov. Stavili so se predlogi glede pošiljanja zavilkov po 10 kg v Nemčijo, pošiljanja vzorcev v inozemstvo, glede plahit za pokrivanje sena pri pošiljanju po železnici ter radi visokih taks.

Dnevne novice.

Siromak in milijonar — nekdanj in sedaj! Svoj čas je bil dvignjen po celi Srbiji velik hrup, ker je prejel takratni prosvetni minister Andraž Dordević 4000 din. kot podporo za zdravljenje oči v inozemstvu. Ta minister je pozneje umrl kot učenjak, osebni poštenjak ter revež. Stari Nikola Pašić ni siromak. On ni samo minister, ampak celo šef parlamentarne vlade. Na čigave stroške romajo njegova privatna potovanja in oddihovanja v inozemstvu, njegove kraljevske vožnje v zasebnih ladjah in luksuznih salonskih vagonih po celi Evropi v spremstvu celega oddelka uradnikov in policije. Odgovor na vprašanje glede Pašićevih razjib ni zanimal davkoplačevalce vseh strank in celo vojvodinske radikale, katerim že gre prehudo obdavčenje na živcel!

Presenečenje v seljaški javnosti. Šef v kabinetu agrarnega ministra g. Pavla Radiča dr. Košutić je prosil, da bi se mu naj uračunalo v državno službovanje onih šest let, ko je sodeloval še kot dijak v uradništvu »Narodne zaščite« in eno leto, katerega je prebil v službi avstrijski vojske. V odboru za prošnje in pritožbe se je razvila radi te prošnje tako ostra debata, da je sam Pucelj prosil, naj se črta ta točka z dnevnega reda. To preveč »seljaško« pojmovanje o narodnih zaslugah na škodo in obremenitev države je iznenadilo vso, tudi seljaško javnost.

Radičeva nevhaležnost napram bosanskim franjevcem. V državni proračun za leto 1926-27 bi morala biti vnešena svota 1.000.000 din. za dograditev frančiškanske gimnazije na Širokem Brijegu. Radič je črtal to svoto in ko so ga vprašali v plenarni seji finančnega odbora, zakaj je to napravil, je odgovoril: »Jaz sem svoj čas mnogo žal do kulturnega in nacionalnega delovanja bosansko-hercegovskih franjevcem. Nazadnje sem bil pa razočaran in sem uvidel, da so ti ljudje neiskreni lažnjivci. Celo živ-

ljenje in narodno ter kulturno delovanje nista nič drugega nego prevara naroda z namenom, da se ga potem lažje guli ter izmzgava. V koliko je ta narod neprosvitljen in zaostal, je to le njihova zasluga, ker so ga oni tako naučili. Cerkev, prižnico in spovednico so izkoriščali samo v nizke ter sebične svrhe. To je vrsta ujed, ki dere narod, imajo svoje banke in izposojujejo sirotam denar na oderuške obresti. Oni državi samo lažejo, da ne morejo dograditi svoje šole, oni imajo toliko, da bi lahko dozidali drugo novo. Nazadnje pa ta šola ne služi narodu, ampak samo njim in jaz vstrajam pri tem, da ji ne samo ne bom pomagal, ampak jo bom tudi zaprl. Moja glavna skrb je, da rešim narod pred njimi. Pokojni fra Didak Bunič je bil lažnjivec ter goljuf in nikakor ne prijatelj tega naroda. A v ostalem sem jaz proti franjevcem in ne proti popom. Tako surovo se še ni izrazil o franjevcih doslej niti eden liberalca in tudi ne nobeden musliman. Tako lažljivo, nesramno in klevetniško lahko govori o ponosu katoliške Cerkve, o franjevcih samo — Radič. In to sodbo o franjevcih je izblebetal Radič ob priliki 700letnice smrti sv. Frančiška Asiškega, ko slavi celi kulturni svet zasluge frančiškanskega reda in ravno hrvatski katoliki imajo dovolj razlogov, da se pridružijo z dušo in telesom tej proslavi. Na te klevete Radiču ne bodo odgovorili samo franjevci, ampak celotni katoliški hrvatski narod.

Voline kroglice — otroška igrača. Sarajevski »Jugoslovenski list« javlja iz Vareša, da je njegov dopisnik tamkaj videl kopico otrok, ki so se igrali z volilnimi kroglicami. Državotvorni očetje te dece so prejeli te kroglice kot rezervno za patriotično volilno delovanje. Sedaj se igrajo otroci z gumijem, a prišel bo čas, ko se bo s to mehko robo reševalo radikalno carstvo.

Pravoslavna duhovščina grozi s štrajkom. Glavni odbor Udruženja pravoslavne duhovščine je obiskal dne 5. m. patrijarha Dimitrija in ga prosil, da se naj zavzame za materialno izboljšanje pravoslavne duhovščine. Patrijarh je seveda obljubil svojo pomoč z besedo. Nato se je podal odbor pod vodstvom znanega dr. Janjiča k Pašiču. Pašič je tudi obljubljaj, da bo popravil pogršek, katerega je zagrešil minister za vere, ki je predpisal tako majhne, take, da svečeništvo res ne more izhajati. Od Pašiča je romala gospoda do ministra ver, ki je obljubljaj zvišanje taks in nato je zaprosil odbor še za avdijenco na dvoru. Drugi dan po avdijenci so predali zastopniki pravoslavne duhovščine Pašiču ostro resolucijo, v kateri grozijo s štrajkom. Resolucije se je Pašič ustrašil v toliko, da je po balkanski navadi odredil sestavo posebne komisije, ki bi naj proučila zahteve svečeništva. V tej komisiji so: minister za vere Miša Trifunović, dr. Milan Srskič, minister za izenačenje zakonov in bivši minister pop dr. Janjič. Ko bo ta odbor preštudiral položaj duhovščine, se bo izgotovila posebna odredba, ki bo romala pred finančni odbor. Tako torej skrbi Pašičeva vlada za odpomoč pravoslavni duhovščini, ki že tudi grozi vsled pomanjkanja s štrajkom.

Seljaški boljševiki. V okolici Vočina v Slavoniji so se kmetje oprijeli pravcati boljševiških navad: Kar na svojo pest so razdelili velike gozdove bogataša Guttmanna. Sekali so les v prisvojenih gozdovih in ko so jim hoteli pazniki to zabraniti, so jih nagnali s sekirami. Orožniki so na to aretirali kolovodje, toda sodišče jih je moralo zopet izpustiti, ker je prišla na sodnijo cela vas ter so ljudje zahtevali, da jih skupno zapro ali pa izpuste kolovodje. Vzglede iz Vočina je vplival tudi na druge vasi v okolici in danes si oblasti belijo glavo, kako bi preprečile te seljaške boljševiške napade na tujo lastnino.

Nevaren boj s tatom. Zagrebška policija je z velikim trudom dobila v roke mladega, komaj 16letnega, pa zelo nevarnega kradljivca in vlomilca Ant. Medenjaka. Bil je član velike vlomilske bande, katero so razen njega že zdavnaj spravili pod ključ. Fant je pa še na lastno roko dalje izvrševal tatvine in ulome. Naposled se je vendar enkrat posrečilo detektivom, da so ga izabili v past v neko hišo, kamor je prinesel njihovu zaupniku na prodaj ukradene stvari. Pri prodaji sta ga iznenadila dva detektiva, toda fant se ni kar tako zlepa udal. S težko muko so ga naposled obvladali ter mu odvzeli samokres, s katerim je grozil policajem. Pri njem so našli razno vlomilsko orodje, ki je potrebno za tako lepo karijero.

Vinska letina Dalmacije. V preteklem letu 1925 se je v Dalmaciji pridelalo 791.800 hl vina in sicer 573.000 črnega in 218.000 hl belega vina. Najboljše so obrodili vinogradi v Južni Dalmaciji, kjer se je pridelalo na 1 ha 30 hl. Lanska letina daleč zaostaja za predlansko po kakovosti in množini pridelka.

Načrti naše vodne direkcije. V generalnem ravnateljstvu vodnih naprav v Beogradu je sklenjen načrt, vzpostaviti vodno zvezo med Zagrebom—Beogradom—Smederevom in Nišem. V prvi vrsti bo potrebno poglobiti Savo med Siskom in Zagrebom, tako, da bi postala plovna tudi za največje rečne parnike. Pozneje bi se pričelo s kopanjem kanala Smederevo—Niš. Ravnateljstvo išče sedaj primere kredit za oživetvorenje tega načrta, tako da bi se delo na Savi med Zagrebom in Siskom lahko pričelo že na pomlad.

Novi napadi Italije na Slovence. Milanski »Sera« javlja, da je tržaško prizivno sodišče potrdilo odredbo lokalnih oblasti, s katero se prepoveduje dajati slovenska imena novorojenim otrokom. »Sera« navaja slučaj, da je hotel neki oče dati svojemu sinu ime Gorazd, toda oblasti se to izpremenile v Gerardo, češ, da so slovenska imena neznana in smešna. Vedno več svobode v »svobodni« Italiji!

Vojaska vzgoja italijanske mladine. Italijanski parlament se bavi z zakonskim načrtom, ki bo ustanovil fašistovske mladinske organizacije, zvane: Ballila. Načrt je sestavljen po navodilih samega Mussolinija, ki si od njega obeta novega razmaha fašizma. Ballila bo popolnoma vojaško vzgajala fante od 8. do 18. leta; uživala bo državno

podporo ter posebne privilegije, n. pr. predprave do telovadnih in športnih prostorov itd. Nadzorstvo in vodstvo teh organizacij je poverjeno posebnim inšpektorjem, katere bodo podpirali vojaški kurati.

Poklic, ki se izplača. Listi poročajo o interesantnem slučaju, ki se je dogodil v Italiji. Blizu Foggie živi neki mož, ki ima čudovit dar ugibanja loterijskih števil. Sam je zadel več velikih dobitkov in tudi svojim prijateljem je že mnogokrat svetoval, katere številke naj stavijo. Njegovi nasveti so se dosedaj skoro vedno obistinili. Nedavno je njegov znanec zadel dobitek 2 mil. lir na podlagi števil, katere mu je povedal. Mož zatrjuje, da mu je zapustil skrivnost ugibanja njegov oče, ki pa se tega ni posluževal. Da ugame številko, ki bo zadela, rabi 20 dni počitka, da se mu živeci popolnoma pomirijo. Ker je vodstvo loterije v skrbah za svoj nadaljni obstoj, so oblasti uvedle preiskavo, da pojasnijo ta zagonetni slučaj.

Najvišje poslopje na svetu so te dni pričeli graditi v Newyorku. V poslopju bo hotel, bolnica, cerkev, stanovanja, pisarne, trgovine in kavarne. Poslopje bo visoko 800 čevljev (okrog 300 m); stroški za zgraditev znašajo 14 milijonov dolarjev.

Borza (Avala). Zagreb, dne 6. februarja 1926. Zürich zaključni: Beograd 9.14%, Paris 19.45, London 25.23, Newyork 518.75, Milano 20.89, Praga 15.35%, Wien 73, Budapest 0.00727, Berlin 123.50, Brüssel 23.60, Madrid 73.25, Amsterdam 208.12%, Varšava 72.50, Bukarešta 2.25, Sofija 3.60, Atena 7.80. — Zagreb, slobodni tečaj: Wien 7.99%, Trst 228.50—228.75, London 276.30—276.50, Newyork 56.77%—56.80, Paris 214, Praga 168—168.40, Zürich 1095—1095.50, Ratna štev. 280—282.

Iz Maribora.

III. redna seja mariborskega mestnega sveta se vrši v torek, dne 9. t. m., ob 17. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročilo odsekov.

Aljažev večer se je vršil prošli petek v dvorani gospodarske banke. Prisotnost staroste slovenskih planincev, duh. svetnika Aljaža in predavanje pisatelja in turista g. prof. Mlakarja o turi na Mont Blanc, je privabilo v dvorano izredno veliko poslušalcev. Prišel je g. župan dr. Leskovač s soprogo, zastopniki SPD z dr. Senjorjem in dr. Tomiškom, zastopniki duhovščine itd. V imenu Aljaževega kluba v Mariboru je pozdravil oba gosta g. dr. Jehart ter razložil pomen kluba, dalje je izrekel pozdrave v imenu SPD predsednik mariborske podružnice g. dr. Senjor in za pevski zbor »Maribora« g. Hrastelj, ki je pozdravljaj g. Aljaža kot komponista. Moški in mešani zbor »Maribor«-a je zapel prelepi Aljaževi skladbi »Oj Triglav moj dom« in »Oj z bogom ti planinski raj.« Gospod Aljaž je s svojim odgovorom, prežetim pristnega gorenjskega humorja, izvalil salve smeha po celi dvorani. Vsako njegovo besedo je bila dovtip, da so se od srca nasmejali tudi najresnejši ljudje. Pridobil si je na mah simpatije vseh poslušalcev. Predavanje znanega humorista g. Mlakarja je bilo podano v zvezi s krasnimi skioptičnimi slikami s ture na Mont Blanc. Oba govornika so poslušalci, hvaležni za prijetno preživeli čas, ki je tako hitro minil v planinsko veselem razpoloženju, nagradili z viharim, dolgotrajnim ploskanjem. Po predavanju so se zbrali mariborski planinci okrog obeh gostov v Narodnem domu. Naslednji dan — v soboto predpoldne se je g. Aljaž odpeljal iz Maribora.

Razne nesreče. V Studencih se je ponesrečila 60letna soproga železničarja Danila Perko. Zlomila si je dvakrat desno nogo. — V Razvanju se je nevarno ponesrečila služkinja Marija Razlag. Po neprevidnosti se je opekla na raznih delih telesa, poškodbe so zelo resne narave. — V Knečevini je padla 72letna Sonja Karl tako nesrečna, da si je zlomila desno roko nad laktom. Rešilni oddelek prvi dve ponesrečenki prepeljal v bonico, zadnjo pa v sanatorij.

Aljažev sprejem na tukajšnjem kolodvoru dobite v sliki, katera se prodaja v korist Ciril-Methodove kapele v Vratih pod Triglavom, v prodajalni tiskarne sv. Cirila, Koroška cesta 5.

Zanimiva nacionalna pravda v Mariboru. Pred okrajno sodnijo je zanimiva kazenska zadeva. Znani dr. Kupnik, odvetniški koncipijent pri dr. Mühleisenu, toži odvetnika dr. Müllerja, ker je ta javno grajal, da neki višji oficir stalno občuje z dr. Kupnikom, ki spada po svoji preteklosti med nemško-nacionalne politične eksponente in ki je dal že toliko dokazov, da ni pravilno, če se kak slovenski oficir kaže v njegovi družbi. Dr. Kupnik v svoji tožbi

sam prizna, da je dr. Müller kritiziral samo njegovo politično delo, da je pa baje radi osebne časti še izrečno pristavil »vsa čast«. Ker torej o osebni žalitvi ni govora, je ta tožba izzivanje javnosti, ki vendar dovolj dobro pozna eksponente nemškega nacionalizma. Na razpravi je tožitelj dr. Kupnik pripovedoval, da je slovenskih staršev sin, da je bil pa že oče nemškega mišljenja. Navaja tudi, da je bil sprejet v vojsko nekdanjega obmejnega poveljstva, kar je prav čudno ob sledečem priznanju, da se je udeležil vseh nemških demonstracij v Mariboru. — Ko tako znani nemški nacionalist priznava svoje politično udejstvovanje, se je pač treba vprašati, zakaj potem sploh toži. Važno in pomembno je tudi vprašanje, če bi tako lahko nastopil kak slovenski nacionalist v Italiji ali pa na Koroškem.

Državna borza dela. Od 31. januarja do 6. februarja je bilo 93 prostih mest prijavljenih, 139 oseb je iskalo službo, v 42 slučajih je borza posredovala uspešno in 4 osebe so odpotovale.

Janko Arnuš.

HAYDN: »LETNI ČASI«.

1. Pomlad.

V pravo pojmovanje velikega Haydnovega Oratorija se nam zdi najbolj umestno, da seznanimo obiskovalce Matičnega koncerta z njegovo vsebino in mislimi, ki so vodile nesmrtnega mojstra pri ustvarjanju te epohalne kompozicije. Skladba ima štiri glavne dele: Pomlad, poletje, jesen in zimo. Glavni nositelji vsebine so: najemnik Simon (bas), njegova hči Ivanka (soprano) in mlad kmečki fant Luka (tenor); kmetško ljudstvo, lovce in otroke predstavlja mešani zbor. Ljubiteljem solo-spevov kakor tudi mogočnim zborom se obeta na tem koncertu najvišji užitek. Haydn je skrbel za vse.

Oratorij se začne z vigredjo. Hudo in ostro zimo in njen prehod v pomladansko življenje, je komponist orisal v par markantnih taktih. Topel veter pobija svojega mrzlega tovariša. Najemnik Simon z očividnim veseljem opazuje izid tega boja in kako naj izraža svoja srčna čutila, če ne z veselo pesmijo? Zima beži, lahen vetrič, ki ga markira božansko lepo petje ženskega zbora, naznanja novo življenje: zelena, cvetoča pomlad se je oglasila v naravi. Iz zimskega spanja jo je zbudilo žarko sonce; v veličastnem zboru poveljujejo kmetje budilca narave: »Čuj nas pomlad ...!« Novo življenje vrvi v naravi, kmetič gre zopet za svojim delom, ki ga Simon opeva v slavni ariji.

Za plugom žvižga (flavta) Simon in v umerjenih korakih meče zrnje v naročje matere zemlje. Delo je izvršeno, zemlja je sprejela zrnje v svoje naročje, kmetič je opravil svojo dolžnost. Vse drugo je v božjih rokah. Narava naj pomnožuje setev, »... a prazno je delo brez sreče z nebes ...«, zato prosi Luka božjega blagoslova na polja in livade. Tudi ljudstvo obrača svoje oči proti nebu in v čisto cerkvenem tonu prosi zbor: »Daj nam milost, milo nebo ...! dež in solnce, da bogata žetev bo!« Molitev je uslišana in Ivana pozdravlja v zboru kmetске mladine: »O, kak ljubeč, pač pogled je na ta božji svet!«

Vse je v zelenju, vse v cvetju, jagnjeta skakljajo po travnikih, ribice švigajo v čistem potoku, v godbi slišimo brenčече čebele in forfotanje drobnih ptičic, vse živi in vse se giblje, vse ...

Prekipevajoče srce se dviga proti nebeskemu svodu in v veličastni fugi »Slava, hvala Tebi Bog« konča prvi del »Letnih časov«, pomlad.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

104

Dobri Paolon, ki je vedno molčal in ni znal igrati taroka, je mislil, da je končno vendarle našel spoštljivo in modro besedo.

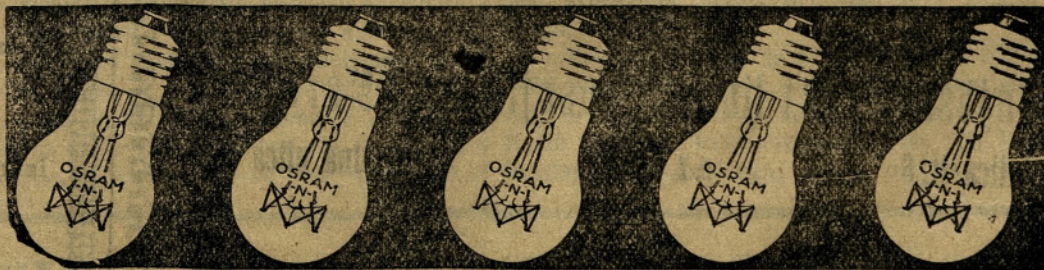
»Prav«, je rekel.

Pasotti ga je srdito pogledal in pomislil: »Kaj to njemu mar?« a ni si upal reči. Markiza se ni menila za Paolonovo odkritje in je pristavila:

»Vi lahko igrate.«

»Na noben način!« je vzkliknil upravitelj. »Še v sanjah ne!«

Nova Osram

Enotna svetilka prihodnosti

Opozarja se na novo obliko hruške!

Pasotti je vzel iz žepa tobačnico. »Gospod upravitelj«, je rekel, povdaril vsak zlog in dvignil nekoliko odprto roko s ščepom med palcem in kazalcem, »govori zase. Kar se mene tiče, če gospa markiza želi, sem pripravljen izpolniti njeno željo.«

Markiza je molčala in ognjeviti upravitelj, ki ga je ta molk opogumil, je polglasno zamrmral:

»Pravzaprav je žalovanje v družini.«

Odkar je Franco odšel od hiše, se ni njegovo ime nikdar imenovalo pri večernih sestankih v rdeči dvorani, markiza ni nikdar omenila ne njega, ne Luize. Sedaj pa je prekinila štiriletni molk.

»Otroka obžalujem, je rekla, »toda za njegovega očeta in njegovo mater je to kazen božja.«

Vsi so molčali. Čez nekaj minut je rekel Pasotti s tihim, slovesnim glasom:

»Strela.«

In župnik iz Cime je glasneje pristavil:

»Jasno.«

Paolin se je bal govoriti in se je bal molčati. Rekel je »toda!« in tedaj je Paolon pripomnil: »Res je!« Gospod Giacomo je sopihal.

»Kazen božja!« je s povdarkom ponovil župnik s Cime. »In pod danimi okoliščinami tudi znamenje njegove zaščite nad neko drugo osebo.«

Vsi, razun upravitelja, ki je škripal z zobmi od jeze, so pogledali markizo, kot bi visela nad njeno lasuljo zaščitniška roka Vsemogočnega. Ležala pa je božja Roka nad ogromnim klobukom Pasottijeve in ji trdno tiščala ušesa da ni prodrla vanje nikaka oskrbnjevalna zlobna beseda.

»Gospod župnik,« je rekel Pasotti, »ali ne bi igrali ene igre, ker gospa markiza predlaga? Vi, Paolin, gospod Giacomo in jaz.«

Štirje, ki so sedli k igralni mizici, so se v svojem kotu takoj prijetno predali udobni, odkriti zabavi in starim ambrozianskim dovtipom, ki se drže taroka kot zabela. »Vi niste prišli niti do Barlassine!« je vzkliknil Pasotti po prvi igri ter z glasnim smehom oznanil svojo zmago in svoje veselje.

Ti tu so se osvobodili strahov. Ostali pa ne.

Gluha reva je nepremično in kot sveča ravno sedela na zofi ter je v smrtnih mukah čakala znamenja svojega moža, naj se udeleži igre. O Gospod, ali jo bo zadela tudi ta kazen? Hvala Bogu, znamenja ni bilo in ko je videla, da so štirje zavzeli mesta pri mizici, se je

oddahnila. Takoj nato pa se je lotila bridka nevolja. Kakšno zasramovanje je ta igra za njeno Luizo, kakšno preziranje za ubogo, ljubo, mrtvo Ombrettino! Nihče ni govoril z njo, nihče se ni zmenil zanjo. V duhu je zmolila celo vrsto Očenašev, češčenihmarij in čast bodi . . . za hudoobno osebo, ki sedi na drugem koncu zofe, ki je že tako stara, ki bo morala tako kmalu stopiti pred Boga. Posvetila ji je molitev za izpreobrnjenje grešnikov, ki jo je molila vsako jutro in vsak večer za svojega moža, odkar je odkrila neko njegovo zaupljivo razmerje z nizko osebo v hiši.

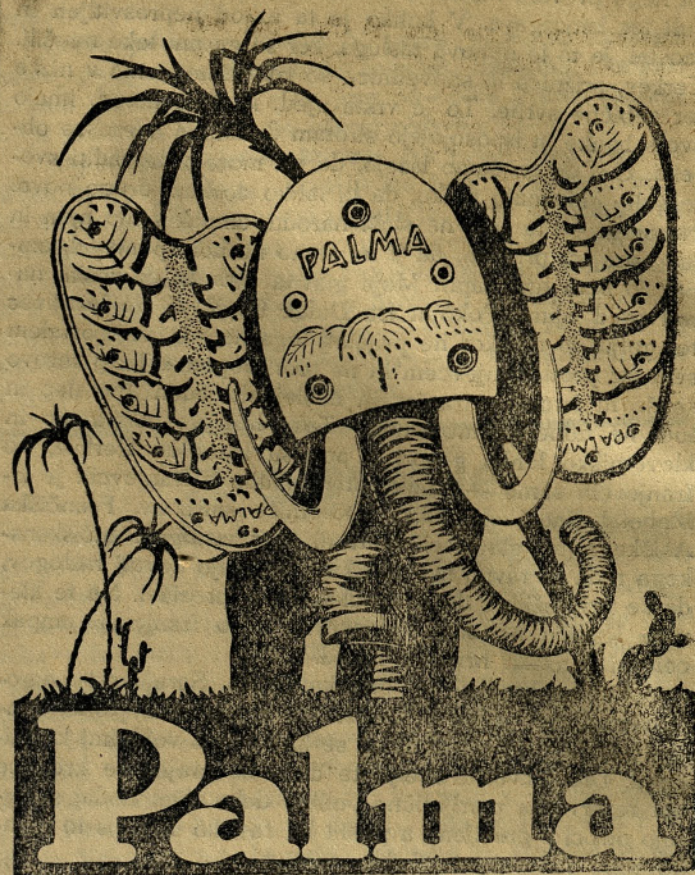
Ko je slišal upravitelj Pasottijev hrupen smeh, je vstal in se poslovil. »Počakajte«, je rekla markiza, »izpili boste kozarec vina«. Ob pol devetih so navadno prinesli dragoceno steklenico starega San Colombana. »Nocoj ne bom pil«, je junaško odgovoril upravitelj. »Sem preveč prevzet od današnjega jutra. Župnik iz Purie že ve zakaj.«

»Res!« je rekel župnik iz Purie s tihim glasom. »Velika tragedija je bila to.«

Molk. Upravitelj se je poklonil markizi, pozdravil Pasottijevo, češ, »razumemo se«, in odšel.

Župnik iz Purie, človek ogromnega telesa in ostrega razuma, je skrivaj opazoval markizo. Ali so jo zadeli dogodki v Orii, ali ne? Da se je vzdržala igre, to je dvomljiv dokaz. Lahko je storila to kar tako, iz spoštovanja do lastne krvi. Ko jo je dobro opazoval, je zapazil župnik, da se njene roke tresejo — nekaj posebnega. Pozabila je vprašati Pasottija, ali je bilo vino dobro: nekaj posebnega. Voščena maska njenega obraza se je od časa do časa zganila: nekaj prav posebnega. »Zadelo jo je«, je pomislil župnik. Ker je ona molčala, Pasottijeva molčala, Paolon molčal, se je zdelo ko da je obrnil te glave proti igralni mizici, ter delal pripombe k Pasottijevim vzklikom, Paolinovim ugovorom, h »saj ne rečem« in »ah« gospoda Giacomija. Markiza se je nekoliko raztresla, bila je zadovoljna, ko je videla, da se igralci dobro zabavajo.

(Dalje prihodnjič.)

Vstrajne Palma-kaučuk pete in podplati so napravljeni iz najboljših surovin, varujejo Vaše obuvalo, so trikrat trajnejši kakor usnje in omogočajo Vam elastičen hod. Ni razkošje, ampak neobhodna potreba vsakega človeka.

Vino prodaste staro ali novo, ako pošljete takoj vzorec in zadnjo ceno postavno kolodvor na skladišče ljutomerskih vin, Zagreb, Prilaz 35. 607

Banka sprejme

penzioniranega sodnega uradnika za arhivarja. Prošnje na upravo lista. 44

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

s leseno podobo (korpuse) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 90 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

ČAJNA ROČKA
črna

Čaj za gospode
močan, plemenit, angleškemu okusu odgovarjajoči, posebno primeren za uživanje z mlekom ali smetano kot zajutrek.

Brez posebnega obvestila.

Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naša iskrenoljubljena soproga, oziroma mati, sestra, svačinja in teta gospa

Ana Kolar roj. Skof

soproga sodnega uradnika,

v nedeljo, dne 7. februarja 1926, ob 14. uri po daljšem bolehanju, previdena s tolažili sv. vere, v 62. letu svoje dobe bogoudano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v torek, dne 9. februarja 1926, ob 15. na cerkvenem pokopališču na Polbrežju.

Sv. maša-zadušnica bo darovana dne 10. februarja 1926, ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi pri Sv. Magdaleni v Mariboru.

Maribor, dne 8. februarja 1926.

Jožef Kolar,

v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

r. z. z. n. z.,

Stolna ulica št. 6

Obreštuje hran. vloge brez odpovedi po 6%,
na trimesečno odpoved po 8%.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica Maribor.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškanske cerkvi.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščen prodajalec srečk drž. razr. loterije.